

Medvedek Capljač.

Zgodba za najmlajše.

Ilustriral Fr. Košir.

8.

Medvedek Capljač tudi tisto noč ni mogel zaspiti. Mislil je na strica Podplatarja. Želja, da bi ga videl, kako pleše, mu ni dala miru.

Sklenil je, da ga poišče, četudi bo potem tepen.

Vstal je pred jutrom in se na tiho splazil od brloga. Vedel je, da ne dela prav, srce mu je razbijalo od strahu.

Koračil je naglo, kar so mu dale kratke noge. Mudilo se mu je. Bal se je, da ga zalezuje oče. Potem bo huda. Neprestano se je oziral. Preplašil se je vsakega šuma.

Bil je sam sredi gozda.

Ali je mar vedel, kje naj išče strica? Medvedič je bil bistre glave. Vedel je, kaj mora storiti. Skrbelo ga je le, da bo moral dolgo hoditi, preden ga najde. In ako ga sreča človek s pihalnikom? Ob tej misli ga je stresel mraz do kosti. Toda tudi to ga ni preplašilo. Še na misel mu ni hodilo, da bi se vračal.

Motal se je med drevesi, rinil skozi grmovje. Manjše skale je kar preskakoval.

Prišel je do kolovoza in vohal na vse strani. Ni več dišalo ne po medvedu ne po človeku.

Na pot si ni upal. Hodil je med grmovjem. V smer, kamor sta bila prejšnji dan odšla medved in človek.

Ni hodil dolgo, ko je zagledal vas. Stala je na pobočju. Capljač je še nikoli ni videl tako od blizu. Oče mu jo je bil nekoč pokazal od daleč.

»V tistih belih kupih kamenja,« mu je rekel, »imajo ljudje svoje brloge.«

Stal je med grmovjem in gledal. Človek in stric sta gotovo šla v vas. Tam ju bo našel. Morda stric pravkar pleše, a človek mu piska na dudo. In če sta že odšla dalje? To ga je skrbelo. No, potem pojde pač za njima.

Medvedič je poskakoval preko gmajne. Bil je razigran, kakor da so ga povabili na veselico. Ljudi se nič ni bal, še mislil ni nanje. Mislil je le na strica Podplatarja in na zabavo, ki ga čaka.

Za gmajno so se vleкли sadovnjaki. Capljač se je ustavil ob plotu in ga preplezal. Kakor je bil dolg in širok, je cepnil v travo. Nato pa dalje med drevesi. Sadovnjak se mu je zdel kot gozd, a vendar ni bil gozd. Nikjer ni bilo skal, niti grmovja, listja in mahu. Na tleh je ležalo sadje.

Ozrl se je okoli sebe. Nikjer ni bilo žive duše. Bil je lačen, zato je pobiral in jedel.

»Tu je pa lepo,« si je mislil.

Zavidal je strica. Hodi po svetu, pleše in jé, kadar se mu poljubi.

Na koncu vrta je stala hiša. Poleg hiše je stal uljnjak. Iz njega je dišalo po medu. Tako močno, da se je Capljaču smrček kar zavijal od poželenja.

Naglo je hlačal tja. Ne, saj to mu ni bilo popolnoma novo. Oče mu je že večkrat pripovedoval o gradovih, polnih medu. Z Momljačko sta bila nekoč enega našla in se do sitega nalizala sladkega medu. In še ga je bilo ostalo. Tako je Capljač slišal pripovedovati. Zdaj je stal in strmел. Res pravo čudo! Okrog in okrog so v rojih letale čebele. Uhajale so v špranje

pisanih panjev in zopet prihajale iz njih. Čmrlji niso bili nič proti temu. In iz tistih špranj je tako lepo dišalo, da ga je kar grabilo za srce.

V tistem trenotku je pozabil celo na strica. In na človeka ter na njegovo dudo. Mislil je le na kupe medu. Toda ni vedel, kako naj se loti sladkega bogastva.

Stal je pred uljnjakom, sline so mu tekle iz gobčka.

Tedaj so mu prišli na uho neki posebni glasovi. Piskalo je in brenčalo, zdaj visoko zdaj nizko. »Dudel, dudel, di.« Tako pretresljivo in milo, da je Caplač pozabil na med in so mu nehale teči sline. Oziral se je okrog. Odkod prihajajo ti glasovi?

Kmalu se mu je razjasnilo. Bila je duda. Piskala je na vasi, med hišami. Na drugi strani plota. Človek igra, a stari medved poskakuje in pleše.

Medvedič si ni dolgo pomišljal. Kar se je dalo naglo, je stekel po vrtu. Dosegel je plot in pogledal skozi. Kar je zagledal, je bilo nad vse pričakovanje. Priklenilo ga je na mesto.

Med hišami je stal človek, ki ga je videl že prejšnji dan. Nosil je iste petelinje hlače, isti klobuk s peresom. Pod pázduho je stiskal mešiček. Napenjal se je v lica in pihal v svirel. Prsti so mu hiteli po luknjicah. To je biló, ki je dajalo tako pretresljive, zdaj visoke, zdaj nizke glasove.

Caplač je pa gledal človeka samo za trenotek. Oči so se mu uprle v strica, ki je plesal. Stal je na zadnjih šapah. Sprednji šaki je molil od sebe, kot bi prosil vbogajme. Stopical je z ene šake na drugo, pri tem se je obračal v krog. Zdaj je kazal Caplaču trebuh, a zdaj hrbet. Plesal je, toda ni bil vesel. Prav tako kot prejšnji dan so mu žalostno gledale oči.

Okoli in okoli pa so stali ljudje. Veliki in majhni. Taki, ki so hudi, in taki, ki vržejo drva na tla in bežijo pred medvedom. Človeka s pihalnikom ni biló.

Gledali so, kako Podplatar pleše. Čudili so se in se smejali.

Medvedku so bili na poti, da ni dobro videl strica. Toda hotel ga je videti vsega, od gobca pa do šak. Lezel je na plot. Toda plot je bil trhel, ni vzdržal njegove teže. Podrl se je pod njim. Kako je hrestnilo in zaropotalo! Caplač se je prevalil na hrbet.

Ljudje so se ozrli. Tudi človek, ki je igral na dudo, je pogledal proti plotu. Nehal je piskati. Stric Podplatlar je nehal plesati. Toda še zmeraj je stal na zadnjih nogah, sprednji šaki je držal predse, kot da prosi.

Vse je bilo tiho. Ljudje so bili kot oleseneli od strahu. Tudi Capljač se je bil prestrašil. Pobral se je na nóge, a je stal na podntem plotu in gledal.

Kaj se bo zgodilo?

»Medved!« je zavreščala neka ženska.

Tedaj so zakričali tudi ostali. Vsi brez izjeme, majhni in veliki. Tudi mož z dudo je zakričal. Ko so zakričali, so pobegnili. Mož z dudo je bežal najhitreje.

Capljač pa ni vedel, da se ga ljudje bojijo. Kako bi si bil mogel kaj takega misliti! Tudi njega je obšel strah od gobčka do konca krempljev. Šele tedaj je mislil na nevarnost. Morda so ljudje tekli po kole, da ga pobiyejo. Ali pa po človeka s pihalnikom, da ga pokadi. Zdaj mu je bilo žal, da ni poslušal očeta. Toda ni utegnil misliti na kesanje. Moral se je rešiti. Še dobro, da je imel zelo urne noge.

Saj niti sam ni vedel, da zna tako hitro teči. Ko je bežal pred očetom s planine, ni šlo tako naglo. Tako jo je ubiral, da so se mu zapletale šake. Preskakoval je grmiče in skale. Kdaj pa kdaj je štrbunknil po tleh, kakor je bil dolg in širok. Toda že se je pobral in tekal dalje.

Dosegel je gmajno. Tedaj šele se je upal za hip ozreti. Zdelo se mu je, da nekdo teče za njim. Ni utegnil dodobra pogledati, kdo je. Morda je človek je s pihalnikom, ki bi ga rad pokadil.

Capljač se ni več ustavil ne ozrl. Tekel je prav do doma.

9.

Med tem so bili doma v velikih skrbih. Že na vse zgodaj so bili opazili, da je Capljač izginil. Ni bilo težko uganiti, kam je šel. Bili so prepričani, da ga ne bodo videli več živega ne mrtvega.

Godrnjavs in Momljačka tisti dan nista odšla z doma. Stari je brez prestanka koračil iz kota v kot. Gledal je jezno in srdito godrnjal predse. Momljačka je bila žalostna. Mladiči so se iz strahu pred očetom zatekli k nji. Plaho so mežikali izza njenega hrbta.

»Ne bo ga več,« je vzdihnila medvedka.

»In če pride, ga bom tako natreskal, da si bo zapomnil,« je zagodrnjal medved. »Samo ljudi bo razdražil. Nato bodo prišli in nas vse pobili...«

»Jej, jej,« je zajavkala Momljačka.

Tedaj se je prikazal Capljač.

Bil je tako zdelan, da ga je bilo groza pogledati. Podplati so mu bili raztrgani, dlaka razmršena, gobec razpraskan in krvav. Sopol je ko meh in se tresel po vsem telesu. Toliko, da se je še držal na nogah.

Zavlekel se je v kot. Milo je gledal, kakor da z očmi prosi, naj mu prizanesejo.

Materi se je takoj zasmilil. Da se je le vrnil, pa je bilo dobro. Tudi oče se je razveselil njegove vrnitve. Toda kar tako mu ni smel prizanesti. Da ga spravi v tako skrb, pob nemarni!

»Da boš vedel drugič slušati!« je dvignil šako.

Capljač si je s šapami zakril glavo in zacvilil od strahu. Dobil je samo eno. Še ta je bila šibkejša, kot jo je pričakoval. Menda je oče spoznal, da

je sin že zadosti kaznovan. Vendar so mu začele teči solze. Jokal je tudi zaradi utrujenosti in prestanega strahu.

Potegnil se je pod lesniko. Tam se je kisal, si brisal solze in si mel oči. Medvediči so ga prišli gledat.

»Boli?« ga je vprašala Cmokačka.

Capljač pa nič. Niti besede. Seveda ga je bolelo. Sklenil je, da ne ostane več doma. Najrajši bi kar na mestu odšel po svetu. Hlačar gotovo hodi gledat, kako stric pleše. In zato ga nihče ne tepe.

Tedaj je zašumelo v grmovju. Kaj je? Capljač si je s šapama obrisal solze in pogledal. Pred njim je stal medved. Bil je stric.

Šapar, Švedrač in Cmokačka so jo pobrisali v brlog. Preplašili so se.

Capljač je pozabil na bolečino in na bridkost. Gledal je, gledal, ni mogel verjeti. Ni razumel, kako da stric nenadoma stoji pred njim. Menda se mu je bilo ob pogledu na medvediča prebudilo hrepenenje po gozdu in po domu. Izrabil je zmedo ljudi in pobegnil. Tekel je za Capljačem. Toda imel je že stare noge, ni ga mogel dohajati. A imel je dober nos, ki mu je pokazal pravo sled. Da, gotovo je bilo tako. Videti je bil zelo upehan. Verige ni več nosil ne obročka v hriplju. Gobec mu je krvavel.

»Tečeš ko zajec,« je rekel Capljaču. »Zakaj si pa jokal?«

Medvedek mu ni utegnil odgovoriti. Godrnjavs je prišel iz brloga. Otroci so mu povedali, da je nekdo tu. Prišel je gledat, kdo bi neki bil.

»O, moj brat!« je vzkliknil. »Da te le zopet vidim!«

Več ni mogel reči. Bil je zelo ginjen. Brata sta se objela.

Vsi skupaj so odšli v brlog. Momljačka je imela solzne oči. Medvediči so se stisnili v kot in zijali v strica. Capljač ga je videl že dvakrat, a še nikoli tako od blizu. Zdel se mu je kot nov.

»Sedi!« je rekel Godrnjavs. »Gotovo si truden.«

»Res, noge se mi kar tresejo,« je pritrdil stric in se spustil na zemljo.

»Eh, stare so že, stare moje kosti!«

Brat mu je porinil velik kos mesa.

»Na, jej! Danes si gotovo še tešče.«

»Res, danes še nisem jedel. Mesa že leta in leta nisem pokusil.«

In ga je željno trgal od kosti.

»Ali ti ga človek nikoli ni dal?«

»Nikoli. Pitali so me le s takim, ki ne dá nič moči. Zato sem ves oslabel. Tudi zobje mi niso več prida.«

Godrnjavsu se je milo storilo. Brat je bil mlajši od njega. Toda zdaj je bil tako postaran, tako mršav. Skoraj nič ga ni bilo v hlačah.

Pomenljivo se je ozrl po Momljački.

»Pa gobec ti je krvav.«

»Da,« je pritrdil brat. »Ko sem tekel, se mi je zapletla veriga, odtrgal se mi je obroček. Pa to ni nič,« je iztegoval jezik in si lizal rano.

»To je bila zate huda šola.«

»Huda, huda.«

Godrnjavs je capljaj po brlogu. Stric je jedel.

»Nekoč ste me klicali za Podplatarja,« je spregovoril. »Človek me je imenoval Plešimož. Na to ime zdaj bolje slišim.«

Godrnjavs in Momljačka sta bila tiho.

»Sicer pa so me imeli ljudje radi,« je razlagal stric. »Ne da bi se hvalil, naučil sem se izvrstno plesati!«

Medved in medvedka sta se zopet spogledala. Plešimož se je hvalil z nečim, kar je bilo sramotno za medvedji rod. Morda mu gre pamet že na otročje.

Nastala je tišina. Plešimož je bil videti zelo sestradan. Obiral je kosti in se oziral po medvedičih.

»Ti so vajini?« je vprašal.

»Da,« je pritrdila Momljačka. »Pa je križ z njimi. Tako so neposlušni, da je le kaj! Vsak dan jih je treba kaznovati.«

»Tisti tam,« je stric pokazal na Capljača, »se je upal kar v vas. Iz njega bo še kaj.«

»To bo iz njega, da ga bodo ljudje ubili,« je zagodrnjal oče.

»Če bi ga ne bil našel, bi se nikoli več ne videli,« je kimal Plešimož. »Toda — teči pa zna, teči.«

Capljaču so rasla ušesa. To je bila očitna pohvala. Oče in mati sta kar molčala. Strica pa je imel od tistega trenutka rajši kot vse na svetu. Zdaj se mu je upal približati. Sledili so mu tudi ostali medvediči. Gledali so starca v gobec, kako požira meso.

»Ali nam boste zaplesali?« se je oglasil Capljač.

Hotel je, da bi vsi videli, kako stric pleše.

»Ali se mar to spodobi?« se je razhudila mati. »Stric je truden. Pustite ga, da bo jedel!«

»Bom že, bom že,« je stric zadovoljno momljal. »Otroci morajo imeti svoje veselje.«

Najedel se je in si oblizal šake. Nato se je skobacal pokonci. Noge so se mu tresle v kolenih.

»Težko bo šlo brez dude,« je rekel. »Pa bom poizkusil.«

In je zares začel plesati. Sprednje šape je molel prèdse kot na vasi. Z zadnjimi je stopical v krogu, kot bi tlačil repo. Tedaj se ni držal več žalostno kot pred ljudmi. Gobec se mu je odpiral v nasmeh.

Godrnjavs je mračno gledal izpod čela. Momljačka ni vedela, kam bi uprla oči.

Medvediči so vriskali od veselja.

»Dosti, dosti,« je zagodrnjal oče.

»Še, še,« je prosila Cmokačka.

»Pustite strica v miru,« je zacepetal Godrnjavs. »Dajte mu, da se odpočije!«

Plešimož je nehal in se sesedel na zemljo.

»Oh!« je vzdihnil. »Koliko so se mi le ljudje nasmejali!«

Nato so bili tiho. Godrnjavs je nizko nosil glavo in mislil.

»Ali si srečal katerega naših po svetu?« je vprašal brata.

»Srečal. Nekatere sem videl v železnih kletkah. Njim se godi slabše, kot se je godilo meni. Vedno so zaprti. V smradu in ob slabi hrani. Jaz sem vsaj hodil iz kraja v kraj. Če pomislim, mi je skoraj žal, da sem pobegnil.«

Stric je sklonil glavo.

»Ne govori budalosti!« je vrgel Godrnjavs.

»To niso nikake budalosti,« je odvrnil Plešimož. »Star sem že. Poleg tega ne znam loviti. Ne vem, kako se bom preživel.«

»Pri nas ostaneš, pa je.«

»Da bi bil na tvojih ramenih?« je Plešimož zmajal z glavo. »Ne, ne!«

»Kar molči, da se ne bova skregala,« je rekel Godrnjavs malce ostró. »Še sem močan in zdrav. Če smo živeli doslej, bo že šlo tudi zanaprej. Ne, Momljačka?«

Momljačka je prikimala.

»Grdó bi bilo,« je rekla Plešimožu, »če bi te zdaj gonili po svetu.«

In tako se je zgodilo. Plešimož je ostal v brlogu. V veliko veselje medvedičev.

(Dalje.)

Fr. K.:

Mati in dete.

(Ob prazniku Marijinega Oznanjenja.)

*V revni zibki dete spi,
mati poleg njega ždi
v molitvi h Križanemu.
Dete se nenadoma zbudi:
»Mama, — ateka še ni?«
»Nocoj gotovo pride...«
Dete si zastre oči,*

*v sladki sen se zatopi
in sanja o konjiču iskrem.
»Dete malo, blagor ti,
da sen poljublja ti oči,
le spi, le spi...!
Ateka domov še ni,
ateka domov — ne bo...«*

Fr. K.:

Obhajaj gredo.

*Zvezdic nebroj se blešči,
kot bi nebeški Vrtnar
s srebrom nebo posejal.
V sanje globoke
je vas potopljena,
ptička v gozdu
ne oglasi se nobena.*

*Čuj...!
Zvonček prek polja pozvanja,
duhovnik se k Jezusu sklanja.*

*Vsa cesta je bela...
Kako je svetlo!
Saj obhajaj gredo...*